

REGISTERBLAD

OMRÅDE AV RIKSINTRESSE FÖR NATURVÅRD I JÖNKÖPINGS LÄN

NRO06014 HUSKVARNAÅN (FR.O.M. RYSSBYSJÖN TILL STENSJÖN)

Kommun: Jönköping (80), Nässjö (82) och Aneby (04)

Karta: 6E NO, 7E SV, 7E SO

Areal: 2390 ha

Naturgeografisk region: 13 Sydsvenska höglandets centrala och östra delar

Kust/havsregion: -

Regionindelning för sjöar och vattendrag: Huvudavrinningsområde 67 Motala ström

Agrara kulturlandskapsregioner: -

Landskapsformer: 3 Vågig bergkullterräng med relativ höjd 20-50 m & 4 vågig bergkullterräng med relativ höjd 50-100 m.

Riksvärde

Vattendrag	Fauna	
Vattendrag	Flora	
Sjö	Fauna	
Våtmarkskomplex	Strandsumpskog	Flora

Värdeomdöme: Området är av betydelse för utterstammen i regionen. Området har en rik fiskförekomst, en ringa mängd industriutsläpp och är ett icke försurningskänsligt område vilket utgör förutsättningar för en ökad utterpopulation.

Strömsholmsskogen i den norra delen av objektet utgör en högt värderad och sällsynt strandsumpskog med botaniska värden.

Området har även ett rikt fågelliv med häckande arter såsom svarthakedopping, storlom och fiskgjuse samt en lokal av betydelse för rastande sjöfågel och vadare.

Huvudkriterier: C, D

Förutsättningar för bevarande: Områdets naturvärden kan hotas av igenväxning och övergödning. Frihet från utsläpp av miljögifter är en grundförutsättning för utterns fortlevnad.

Storlommens och fiskgjusens häckningar kan störas vid alltför omfattande motorbåtstrafik.

Bevarandet av våtmarkernas värde kräver att områdets hydrologi skyddas mot dränering, vattenreglering, dämning och torvtäkt. Avverkning av sumpskogar, skogar på fastmarksholmar och i kantzoner eller vid vattendrag bör ej utföras.

Säkerställande och internationell status: För området vid Ramsjön gäller landskapsbildskydd (19 § NVL). Som skydd för sjöfågel under häckningssäsong gäller förbud mot motorbåtstrafik i

södra delarna av Ryssbysjön under tiden 1/4 - 15/7 samt tillträdesförbud på Lusthusön i Ylen 1/4 - 30/5.

Områdets huvuddrag: Området utgörs av Huskvarnaån från Stensjön t.o.m. Ryssbysjön med vattendrag och sjöar där emellan. Området avvattnar de centrala delarna av Småländska höglandet.

Jordmånen är av brunjordskaraktär varför den odlade arealen som lövskog och hagmarker upptar stora ytor. Därtill kommer att kalkrikare jordarter spridits till området, varför vattnet i allmänhet har höga pH- och alkalinitetsvärden. Topografin karakteriseras av mestadels kullig terräng förutom åsträckan mellan Ramsjön och Stensjön som mer har karaktär av jordbrukslätt.

Fallhöjden inom området är ca 50 m varav den största fallsträckan är mellan Ylen och Ramsjön. Fem sjöar ingår i området (Ramsjön, Ylen, Stora och Lilla Nätaren samt Ryssbysjön) samtliga över 150 ha.

Ryssbysjön (270 ha) är en grund eutrofierad sjö med snabb vattenomsättning. Sjöbäckenet är flackt och sluttar svagt åt öster. Stränderna är steniga med yppig vassutbredning. Sjöns närområde domineras av barrskog och sankmarker, odlingsmarker finns på ett par platser.

Ryssbysjön har under en lång rad av år varit recipient för reningsverk och industrier i Nässjö, vilket medfört att sedimenten blivit alltmer näringsberikade. Detta har gynnat den yppiga vassvegetationen som bl.a. förekommer vid Nässjöåns mynning. Den södra viken (Södra Oset) med varierad vegetation och runda bottnar erbjuder lämpliga lokaler för häckande simfåglar som exempelvis vattenrall och rörhöna. De södra delarna är även rastlokal för flyttande fågel under både vår- och höststräcken. Vid lågvatten under sensommaren blottas dybankar utanför Nässjöåns mynning, vilket är en lämplig rastplats för vadare.

Ryssbysjön har en rik flora med i regionen sällsynta växter såsom vattenskräppa, kalmus och långnate.

Sjöarna Ylen, Stora och Lilla Nätaren bildar ett sammanhängande sjösystem (1650 ha) åtskilda enbart genom en kort åsträcka eller sund. De sänktes under perioden 1842-71 och regleras sedan 1922 via dämme vid Ylens utlopp.

Sjöarna är mesotrofa-eutrofa med måttligt-svagt humöst vatten och de är förhållandevis djupa (max 32 m) med lång omsättningstid. Omgivningarna består mestadels av löv- och blandskog med inslag av odlade marker. Stränderna är övervägande steniga. Sand, grus och hållmark förekommer. Lilla Nätaren har vassar runt om sjön medan de övriga har obetydlig - måttlig övervattensvegetation. Sjöarna hyser ett stort antal växtarter med bl.a. kransmynta och smalkaveldun.

Åsträckan Ylen - Ramsjön är 6 km lång med en fallhöjd på 30 m. Fyra fördämningar och små kraftverksdammar reglerar vattenföringen. I närheten av Strömsholm finns ett större sumpskogsparti med kvarvarande korvsjöar.

Ramsjön (166 ha), en måttligt näringsrik sjö med relativt humöst vatten, är till största delen omgiven av blandskog. Vid sjöns västra del finns stora berg- och klippmassiv. Grundbotten består till större delen av sand med vissa inslag av sten.

I anslutning till Ramsjön finns ett av Europas fåtal kända lokaler för *Glyceria striata*. Ramsjön hyser även en artrik bottenfauna med förekomst av den hänsynskrävande snäckan *Bithynia leachii* och den regionalt sällsynta dagsländan *Baetis macani*.

Åsträckan från Ramsjön till Stensjön går genom övervägande jordbruksmark. Fallhöjden är liten och ån bildar här och var meanderslingor.

Samtliga sjöar är fiskproduktiva vilket gynnar den utterpopulation som finns inom området. För Stora och Lilla Nätaren har 14 fiskarter noterats. Stationär öring förekommer i Ramsjön.

Storlom och fiskgjuse häckar i sjösystemet Ylen - Nätaren. I anslutning till Stora Nätaren har som mest 7 par svarthakedoppingar häckat.

Strömsholmsskogen i den norra delen av objektet är en högt värderad och sällsynt strandsumpskog med botaniska värden. Klibbal dominerar med inslag av gråal och björk. Partier med topogena kärr ligger insprängda i sumpskogen. Vegetationen är av rikkärrstyp. I kärren växer korallrot, kärrsälting, slätterblomma samt mossorna purpurvitmossa, stor fickmossa och röd skorpionmossa.

Anmärkningar:

Sjöarna Ramsjön, Ylen samt Stora och Lilla Nätaren har i länsstyrelsens vattenvårdsprogram (1990) bedömts ha naturvärdesklass I - särskilt höga naturvärden. Ryssbysjön har bedömts ha naturvärdesklass II - högt naturvärde.

Strömsholm VMI ID:07E2E01. Strömsholmsskogen ingår i Myrskyddsplan för Sverige. Vid flygbildskontroll 1998 visar det sig att inga nya ingrepp har tillkommit i våtmarken. Området borde dock restaureras.

Referenser:

- Almer B*, 1974: Fiskbiologiska undersökningar av Ramsjön. Fiskenämnnden, Jönköpings län.
- Graneli W & Leonardsson L*, 1973: Restaurering av sjöar i Jönköpings län. Limn Inst, Lund.
- Henriksson et al.*, 1985: Biologisk kartering av försurningssituationen i 28 bäckar inom Jönköpings län 1984-85. Länsstyrelsen, Jönköping.
- Hjort I & Bjelm L*, 1975: Naturinventering, Nässjö kommun.
- Länsstyrelsen i Jönköpings län*, 1990: Vattenvårdsprogram för Jönköpings kommun 1990:4. Länsstyrelsen Jönköping.
- Länsstyrelsen i Jönköpings län*, 1990: Vattenvårdsprogram för Nässjö kommun 1990:13. Länsstyrelsen Jönköping.
- Länsstyrelsen i Jönköpings län*, 1996: Våtmarker i Jönköpings kommun. Meddelande 18/96.
- Medins Sjö- och Åbiologi*, 1995: Inventering av Sötvattensnäckor i Sydsverige. Stencil. Naturinventering, Jönköpings kommun 1980.
- Naturvårdsverket*, 1994. Myrskyddsplan för Sverige.
- Ryding S-O*, 1983: Ryssbysjön och dess tillrinningsområde. Limn Inst, Uppsala.
- Sandell B*, 1985: Begränsad limnologisk undersökning av L:a Nätaren, St Nätaren, Ylen och Stensjön, våren-hösten 1984. Miljö- och hälsoskyddsnämnden, Jönköpings kommun.
- Stålhandske P & Tullrot A*, 1986: Limnologisk undersökning av Ramsjön. Zool Inst, Göteborgs Univ.
- Svantesson S-I*, 1985: Beskrivning till jordartskartan Jönköping SV. Sveriges geologiska undersökning, ser. Ae nr 59.